

Innhold

Forord	11
Minoritetsperspektiver i sosialt arbeid – en introduksjon	13
<i>Berit Berg og Torunn A. Ask</i>	
Integrasjon, arbeid, levekår	14
Medvirkning, roller og makt	17
Likeverdige offentlige tjenester	18
Bokas røde tråd	19
Referanser	21
 DEL I MINORITETSPERSPEKTIVER I SOSIALT ARBEID	
Introduksjon	24
Kapittel 1	
Fra innvandringspolitikk til mangfoldspolitikk – et bakteppe	27
<i>Berit Berg</i>	
Innvandrerbefolkningen	28
Mangfold og økt rettsliggjøring	30
Integrering, likestilling, deltakelse	32
Integreringsbegrepet	33
Integreringsutfordringer	35
Kvalifisering som virkemiddel i integreringsarbeidet	37
Fra flyktningpolitikk til mangfoldspolitikk	40
Mangfold, antidiskriminering, inkludering	42
Mangfoldsbegrepet	43
Begrunnelser for mangfold	45
Kritikken av mangfoldsperspektivet	48
Vi og dem, oss og de andre	51
Integrering, inkludering, mangfold	53
Referanser	53

Kapittel 2

«Sånn er de»	57
– om kategorisering og samhandling med etniske minoriteter	57
<i>Lene Østby</i>	
Fortolkning, kategori og klassifisering	58
Stereotypi, diskriminering og rasisme	60
Kategorisering av «de andre» – hvordan forstås etniske minoriteter	61
«When in Rome – do as the Romans»	63
Sosialt arbeid som klassifisering og maktutøvelse	65
«Sånn er de» – individet forsvinner	67
«Sånn er de» – fokus på samspillet forsvinner	68
«Sånn er de» – strukturene forsvinner	69
Ja takk, begge deler	72
Referanser	72

DEL II TJENESTEYTING I ET MINORITETSPERSPEKTIV

Introduksjon	78
---------------------------	----

Kapittel 3

Flyktningfaglig praksis i bakkebyråkratiet	81
– endringer og utfordringer	
<i>Torunn A. Ask</i>	
Innledning	81
Teoretiske perspektiver og begreper	82
Empiri og metodisk tilnærming	83
NAV-reformen og organisering av flyktningtjenesten	85
Flyktning – fag og felt – hva kjennetegner arbeidet?	86
Regelbyråkrat og omsorgsbyråkrat	89
Balansebyråkrat – inntrykk og uttrykk	91
Navigering i nytt farvann	94
Delt kunnskap – muligheter og motstand?	97
Referanser	99

Kapittel 4

Brukermedvirkning med virkning, eller bare som pynt?	103
– erfaringer fra forsøk med kollektiv brukermedvirkning i NAV	
<i>Katrine Mauseth Woll, Tor Slettebø, Elisabeth Brodtkorb og Lene Østby</i>	
Innledning	103
Kunnskap om etniske minoriteters samfunnsdeltagelse	103

Et demokratisk underskudd?	105
Mandat for samfunnsarbeid og brukermedvirkning i sosialt arbeid i NAV	106
Brukermedvirkning på kollektivt nivå i NAV	107
Grader av medvirkning i lokalsamfunnsarbeid	108
Brukermedvirkning og kravet om likeverdige og ikke-diskriminerende tjenester	109
Mellom idealer og virkelighet	111
Forsøket med kollektiv brukermedvirkning for brukere med etnisk minoritetsbakgrunn	112
Erfaringer med temamøter med minoritetsbefolkningen	114
Strategier for økt brukermedvirkning	115
Formidling av kunnskap	116
Konsekvenser av deltakelse	117
Sosialarbeidere må ha tro på medvirkning og beherske ulike roller	117
Utvikle nye møteplasser	118
Betydningen av en strukturell forståelse av sosiale problemer	119
Økt medvirkning fremmes best gjennom erfaringsbasert virksomhet ..	120
Brukermedvirkning kan ikke erstatte bruk av politiske kanaler	120
Mangel på kunnskap og erfaring med kollektiv brukermedvirkning i sosialarbeiderutdanningen	121
Avslutning	122
Referanser	123

Kapittel 5

Oppsøkende arbeid som metode i rekrutteringsarbeidet	127
---	------------

Gaby Mujica

Innledning	127
Bakgrunn	127
En kort presentasjon av Ny Sjanse Kvinner	128
Rekrutteringsfasen	129
Oppsøkende arbeid	130
Skriftlig informasjon	132
Hvem er kvinnene som ikke fikk tilbud om programmet?	134
Oppsøkende arbeid blant innvandrere fra flere land	135
Rekruttering av kurdiske kvinner fra Tyrkia	136
Oppsøkende arbeid blant kurdiske ektefeller og andre landsmenn	136
Erfaringer fra prosjektet	138
Erfaringer med rekruttering av kvinner fra andre nasjonaliteter	142

De vi ikke lyktes med å rekruttere	143
Begrensninger under kartleggingen i rekrutteringsfasen	144
Refleksjoner og læring i rekrutteringsarbeid	144
Oppsummering.	145
Referanser	146

Kapittel 6

« Mange vil vi aldri greie å hjelpe »	149
--	-----

Sosialt arbeid med langtidsklienter med flyktningbakgrunn

Melina Røe

Innledning	149
Bakteppe	150
Langtidsklienter og kvalifisering	152
Hamid og Fatima	154
Tjenestene er ulikt organisert	156
Flere årsaksforklaringer på hvorfor de ikke kommer i arbeid	157
En toveis forpliktelse er viktig for å lykkes med kvalifisering	159
Sosialarbeideren som talsperson, mellommann og advokat	162
Oppsummerende kommentarer.	164
Referanser	165

Del III LIVSLØP, SÅRBARHET OG LIKEVERDIGE TJENESTER

Introduksjon	171
-------------------------------	-----

Kapittel 7

« De usynlige » – eldre innvandrere i møte med hjelpeapparatet	173
--	-----

Wencke Aamodt Lind og Birgit Molland

Eldre innvandrere og NAVs arbeidslinje – kort om prosjektet	174
Metode, datagrunnlag og utvalg.	176
Forskningsetiske betraktninger	177
Eldre flyktninger og innvandrere. En stigmatisert gruppe?	177
Arbeidstilknytning	180
Tiltak og atter tiltak?	183
Norsk – språkkunnskaper	184
Helse og alder	185
Kvinner.	188
Eldre innvandrere som salderingspost i hjelpeapparatet?.	189
Opplevelse av ikke å bli hørt	190

Hvordan anlegge et minoritetsperspektiv på offentlige tjenester?	190
«Ham i mørket ingen ser» – hvordan gjøre de usynlige synlige?	191
Avsluttende kommentarer	193
Referanser	195
Kapittel 8	
Å telle med i fortellingen om eget liv	199
Om sent-i-livet-migranternes erfaringer	
<i>Torunn A. Ask</i>	
Bakgrunn for kapitlet	199
Flyktning og gammel, hvem og når? Noen tall og flertydige begreper . . .	200
Noe av det vi vet – med vekt på norske og nordiske funn	202
Personer, relasjoner og posisjoner	206
Bilder fra majoriteten – et apropos	207
En kvalitativ studie – nyankomne flyktninger 55+	207
Metodisk tilnærming – noen refleksjoner	208
Fortellinger om fortid, nåtid og framtid	209
Betydning for sosialt arbeids praksis?	215
Referanser	217
Kapittel 9	
«Lost in translation?»	223
Om kulturell brobygging og bruk av tolk som kommunikasjonshjelpemiddel	
<i>Berit Berg</i>	
«Det som gjør kommunikasjon mulig»	224
Det vanskelige kulturbegrepet	226
Migrasjon og brobygging	228
Likeverdige offentlige tjenester	231
Bruk av tolk	233
Når språk blir en hindring	236
Minoritetsfamilier med funksjonshemmete barn	
– et prosjekteksempel	237
Bildene i hodet	240
Liv og lære	242
Referanser	245
Forfatterpresentasjoner	248
Stikkord	250